

Pastevný výkrm v stádach dojčiacich kráv

Chovatelia mäsových stád majú v porovnaní s producentmi mlieka menšie možnosti diverzifikácie produkcie. Najčastejšou cestou ako znížiť riziko z jednostranne orientovanej živočišnej výroby býva v takýchto podnikoch výkrm býkov. Aké má výhody a nevýhody v porovnaní s odstávom a realizáciou zástavových teliat?

Je len na zväžení chovateľa, či dokáže ísť cestou racionalizácie vstupov pri produkcii výkrmu, alebo sa mu oplatí skôr zefektívňovať ekonomiku zástavu.

FOTO - ARCHÍV

V období rokov 2009 – 2012 spotreba hovädzieho mäsa na Slovensku kontinuálne klesala. Zmena nastala v roku 2013, kde spotreba medziročne vzrástla o 6 % v porovnaní s predchádzajúcim obdobím na 4,2 kg na obyvateľa a rok. Tento stav v dopyte bol kopírovaný vývojovým trendom hrubej domácej produkcie hovädzieho mäsa. Túto produkciu však tvoria dva základné parametre – dovoz a domáca produkcia. A tu sa dostávame k jadrú veci...

Kým domáca produkcia v rokoch 2009 – 2013 klesla o 60 %, dovoz vzrástol o takmer 110 %. Uvedené parametre sú prehľadne zobrazené v grafe 1. Súvisí teda rastúci dopyt po hovädzom mäse v roku 2013 s lacnejším zahraničným dovozom, alebo s kvalitnou tuzemskou produkciou? Dopyt spotrebiteľov po čerstvom mäse z domácich chovov, ktoré majú jasný garantovaný pôvod totiž rástol tiež...

Parametre výkrmu mäsových stád

V hodnotených chovoch (6 stád) boli zastúpené prevažne úžitkové krížence slovenského strakátého a pinzgauškého plemena s mäsovými plemenami s rôznym podielom krvi, ako aj čistokrvné chovy s pleme-

denné prírastky na úrovni 499 g na krmný deň.

Výnosy – náklady = zisk / strata?

Náklad na krmný deň výkrmového býčka v hodnotených 6 mäsových stádach dosiahol v roku 2013 výšku 1,675 eur, pričom najväčšie zastúpenie v kalkulačnom vzorci patrilo nákladom na krmivá (23 %) a režijným nákladom (62 %). Detailný prehľad nákladovej štruktúry výkrmu býkov z mäsových stád v roku 2013 je uvedený v tabuľke.

Býky boli v priemere realizované vo veku 549 dní a pri živej hmotnosti 318 kg. Celkové náklady na predané zviera boli 837 eur, čo na kg živej hmotnosti predstavovalo 2,631 eur. V kombinácii s realizačnou cenou 1,944 eur za kg živej hmotnosti, bola v roku 2013 dosiahnutá strata z realizácie na úrovni -0,687 eur. Je veľmi dôležité poznamenať,

ti), a teda výškou nákladov na kg živej hmotnosti (2,040 až 3,478 eur). V súčinnosti s volatilitou realizačných cien (1,422 až 2,430 eur) je preto pochopiteľná ziskovosť 2 hodnotených stád.

Odporúčania s otáznikom...

Na toto miesto by sa hodilo okrem odporúčania o racionalizácii vynakladania vstupov (najmä krmív a réžii) k úrovni dosahovaných prírástkov, aj odporúčanie ohľadom snahy zvýšiť vyjed-

návaciu silu prvovýrobcov cez väčšie združenia. Pri mäse je však problém...

Hlavnou podmienkou pri združovaní viacerých podnikov je existencia zberných stredísk na zhromažďovanie zvierat, ktoré sú následne realizované – či už v tuzemsku alebo zahraničí. Dobytok pochádzajúci z rôznych chovov sa tu zoskupuje, s cieľom vytvoriť „balíčky“ zvierat určené na predaj. Tieto strediská, ako aj „balíčky“ zvierat musia byť schválené a musia spĺňať požiadavky ustanovené príslušnými normami,

najmä čo sa týka hygienickej a veterinárnej stránky. Ďalším zásadným odporúčaním by malo byť zvyšovanie priemerných prírástkov zvierat. Ani maximálna hodnota prírástkov 674 g na krmný deň zďaleka nezodpovedá chovným štandardom, pretože v hodnotených stádach sa nachádzali aj čistokrvné mäsové plemená.

Zástavový dobytok vs. výkrm

Pri pohľade na uvedené výsledky určite mnohým čitateľom napadne logická otázka. Oplatí sa dochovať dobytok do vyššieho veku a hmotnosti, alebo je výhodnejšie predat ho ako zástavové teľa?

Ako je znázornené v grafe, v prospech predaja zástavu hovorí jednoznačne nižší náklad na kg živej hmotnosti a vyššia realizačná cena. Týmto ale nechceme naznačiť, aby sa chovatelia mäsových stád sústredili výlučne na produkciu zástavových teliat a zrušili dokrm do vyšších hmotnostných kategórií. V mäsovom systéme je totiž dôležité uhradiť tržbami z realizácie okrem nákladov predaných zvierat, aj náklady na chov dojčiacej kravy. Tie boli v roku 2013 na úrovni 1 887 eur.

Pokiaľ berieme do úvahy len tržby z predaja teľaťa, výsledok hospodárenia na

kravu a rok dosiahol v roku 2013 úroveň -1646 eur. Pri zohľadnení najlepšieho výsledku hospodárenia z realizácie výkrmových zvierat (+0,035 Eur/kg živej hmotnosti), sa táto strata zredukuje na 1635 eur. Avšak pokiaľ by sme brali do úvahy priemerné parametre výkrmu v roku 2013, strata by sa prehĺbila o 218 eur. Je preto výlučne na zväžení chovateľa, či dokáže ísť cestou racionalizácie vstupov pri produkcii výkrmu uvedenej vyššie, alebo sa mu oplatí skôr zefektívňovať ekonomiku zástavu.

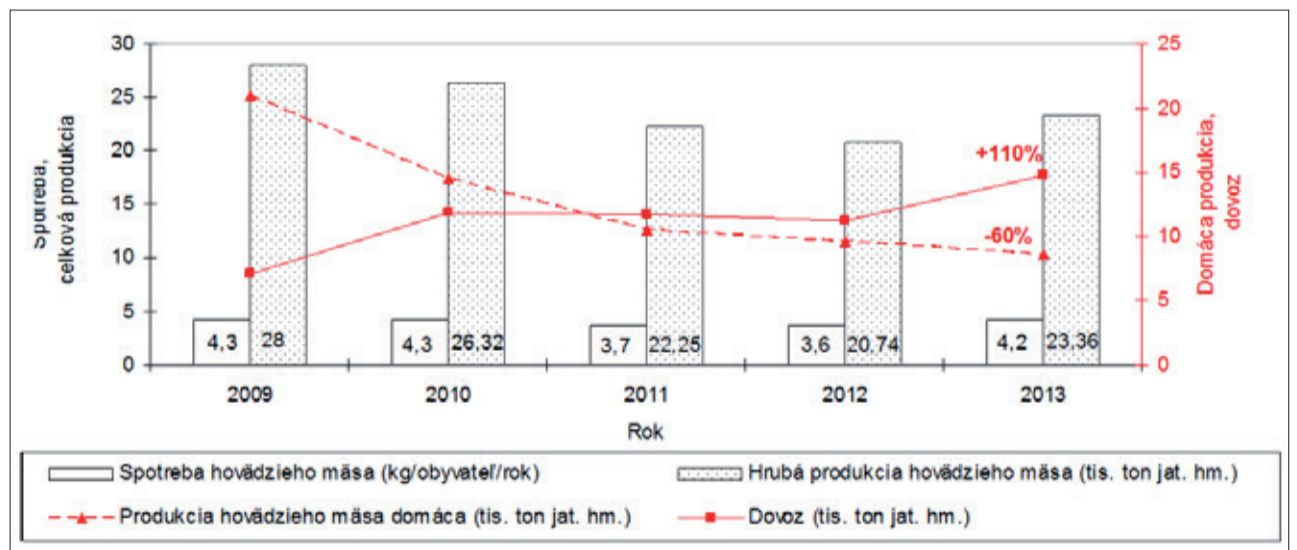
Touto cestou vyslovujeme veľké poďakovanie všetkým podnikom za prejavenu dôveru, ochotu a trpezlivosť pri poskytovaní produkčných a ekonomických ukazovateľov chovu dobytku. Článok je venovaný pamiatke Ing. Jozefa Daňa, CSc., ako prejav uznania, úcty a vďaky za jeho celoživotnú prácu, bez ktorej by neexistovali pevné a kvalitné podklady ekonomickej databázy na VÚŽV Nitra.

Článok bol realizovaný v rámci projektu výskumu a vývoja financovaného zo zdrojov MP RV SR a z prostriedkov projektu MZ-RO0714.

MONIKA MICHALIČKOVÁ¹,
ZUZANA KRUPOVÁ²,
EMIL KRUPA²,
JÁN TOMKA¹

¹NPPC – VÚŽV Nitra, ²VÚŽV Praha

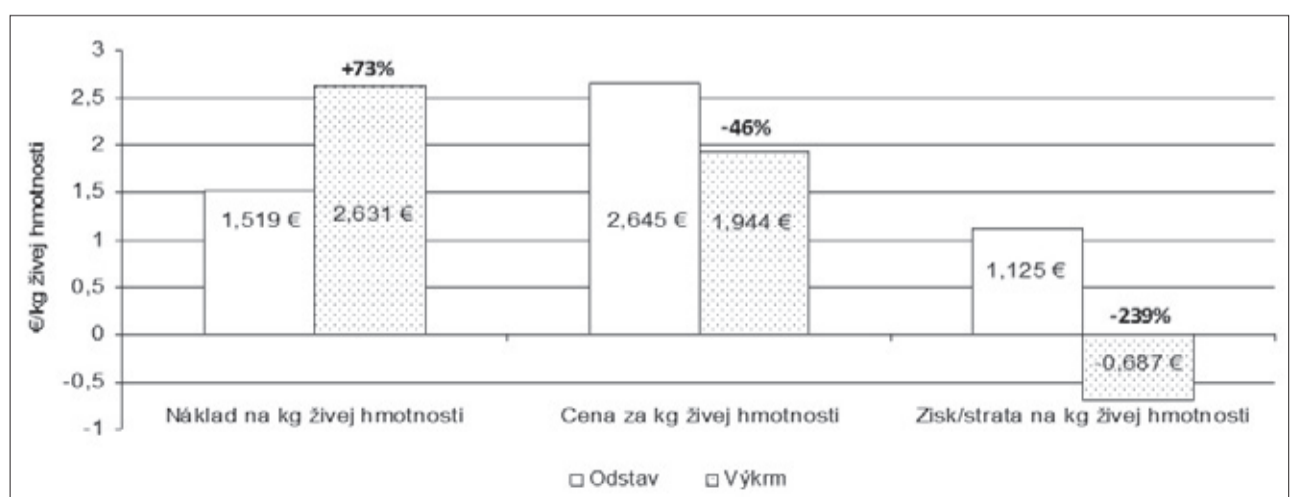
Hrubá produkcia a spotreba hovädzieho mäsa na Slovensku v rokoch 2009 - 2013

Zdroj: VÚEPP;

Pozn. Hrubá produkcia = domáca produkcia + import

Ekonomika realizácie odstavy¹ a výkrmu² v stádach dojčiacich kráv v roku 2013 (6 stád)

¹Odstav - hmotnosť odstavených teliat pri realizácii 198 kg živej hmotnosti, 243 dní, priemerný prírástok 671 g na krmný deň.

²Výkrm - hmotnosť pri predaji 318 kg živej hmotnosti, 549 dní, priemerný prírástok 499 g na krmný deň.

Štruktúra nákladov vo výkrmu býkov zo stád dojčiacich kráv v roku 2013 (6 stád)

Položka	Náklad v Eur/krmný deň		
	Priemer	Minimum	Maximum
Úžitkovosť ¹	499	302	674
Mzdy	0,049	0,096	0,201
Krmivá	0,405	0,093	0,982
OPN ²	0,215	0,025	0,687
Nepriame náklady (réžie)	1,097	0,075	2,162
Spolu náklady	1,766	0,542	2,415
Vedľajší výrobok ³	0,091	0,066	0,105
Náklad na krmný deň	1,675	0,477	2,310

¹ g na krmný deň do odstavy, ² materiálové náklady, opravy a udržiavanie, ostatné priame náklady prvotné a druhotné, ³ maštalný hnoj

nami piemontese, charolais a hereford. Priemerná veľkosť výkrmovej kategórie bola 22 kusov, s 15-percentným úhynom býkov z priemerného stavu. Všetky chovy boli situované v horských a podhorských oblastiach Slovenska a využívali pastevný systém výkrmu so zimným prikrmáním. O extenziu tejto kategórie v hodnotených mäsových stádach svedčia aj nižšie priemerné

že napriek uvedeným prepočtom 2 hodnotené stáda dosiahli zisk. Tento fakt primárne súvisel s volatilitou niektorých nákladových položiek (najmä vlastné krmivá a výrobná réžia), ako aj rozdielnou úrovňou denných prírástkov výkrmu v rámci databázy. Široké rozpätie výsledku hospodárenia bolo sekundárne ovplyvnené hmotnosťou pri predaji (od 531 do 250 kg živej hmotnos-